

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Tomáše Herce v právní žalobkyně: **A. M.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 10. 2024, č. j. OAM-1082/ZA-ZA12-P11-2023, o návrhu žalobkyně na ustanovení zástupce a v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 3. 2025, č. j. 21 Az 33/2024-25,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně, státní příslušnice Ruské federace, požádala v České republice o mezinárodní ochranu. Rozhodnutím označeným v záhlaví jí žalovaný mezinárodní ochranu ani humanitární azyl dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neudělil. Žalobkyně napadla toto rozhodnutí žalobou u Městského soudu v Praze. V tomto řízení podala návrh na ustanovení zástupce, který městský soud zamítl. Uvedl, že žalobkyně sdělila soudu pouze neúplné informace o svých majetkových poměrech, a to přes jeho výzvu k doplnění prohlášení o majetkových poměrech. Soud proto nemohl dospět k závěru, že její majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků, a tím pádem, že jsou splněny podmínky pro ustanovení zástupce pro řízení.

[2] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) napadla usnesení o neustanovení zástupce kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Rozhodnutí městského soudu považuje za zásadní chybu, kterou jí soud zkrátil možnost bránit se proti správnímu rozhodnutí. Trvá na tom, že skutečně nemá žádné příjmy, což městskému soudu také napsala. Odkazuje na čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatelka rovněž

požádala o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[3] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že argumentace v kasační stížnosti není způsobilá zpochybnit závěry městského soudu. Námitky nedokládají nezákonnost napadeného usnesení ani jiná pochybení městského soudu.

II. K návrhu na ustanovení zástupce

[4] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval návrhem na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[5] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. může předseda senátu navrhopateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit zástupce, jímž může být i advokát.

[6] Z uvedeného vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jsou-li kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[7] V projednávané věci není splněna druhá podmínka. Judikatura NSS týkající se naplnění této podmínky je dlouhodobě stabilní a jasná. Advokát bude ustanoven zástupcem účastníka k ochraně jeho zájmů tehdy, jde-li o věc po stránce skutkové nebo právní složitou a jestliže potřeba ochrany práv účastníka v soudním řízení vyjde najevo, např. z nekvalifikovaných podání účastníka, jímž se na soud obrací apod. Vzhledem k tomu, že největší nároky po odborné stránce klade na účastníka řízení formulování samotného návrhu, navíc v poměrně krátkém časovém úseku, je právě obsahová a formální úroveň návrhu (a dalších podání) kritériem pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka (rozsudky NSS z 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004-64, z 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011-62, či z 4. 12. 2013, č. j. 1 As 117/2013-17, bod 8). Novela provedená zákonem č. 303/2011 Sb. vložila dále do § 35 odst. 8 (nynější odst. 10) s. ř. s. příslovce „nezbytně“, což zdůraznilo mimořádnost tohoto institutu.

[8] V projednávané věci nemusí být stěžovatelka před NSS zastoupena advokátem, jelikož se jedná o kasační stížnost proti rozhodnutí o neustanovení zástupce (usnesení rozšířeného senátu z 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, bod 29). Není to ani nezbytně nutné k ochraně jejích zájmů. Stěžovatelka podala projednatelnou kasační stížnost, ve které jasně vymezila, v čem spatřuje pochybení městského soudu. Zároveň se nejedná o právně ani skutkově složitou věc. Formální a obsahová stránka kasační stížnosti dokazuje, že stěžovatelka pro toto řízení o kasační stížnosti advokáta nepotřebuje.

[9] Z uvedených důvodů NSS návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

III. Ke kasační stížnosti

[10] Při posouzení samotné kasační stížnosti se NSS musel nejprve zabývat otázkou její přijatelnosti. Rozšířený senát totiž nedávno vyjasnil, že dle § 104a odst. 1 s. ř. s. ve znění účinném od 1. 4. 2021 lze pro nepřijatelnost odmítnout též kasační stížnosti podanou proti

pokračování

procesním rozhodnutím krajských soudů vydaným ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, pokud svým významem podstatně nepřesahují vlastní zájmy stěžovatele (usnesení rozšířeného senátu z 16. 4. 2025, č. j. 2 As 361/2023-35).

[11] NSS se proto dle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, odmítne ji jako nepřijatelnou. Nepřijatelnost kasační soud podrobně vyložil v usnesení z 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se může jednat v typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotné právního postavení stěžovatele.

[12] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[13] NSS se podmínkami pro ustanovení zástupce a osvědčením jejich naplnění opakovaně zabýval.

[14] Účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jsou-li kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv (z poslední doby např. usnesení z 23. 1. 2025, č. j. 9 Azs 2/2025-28, a z 20. 2. 2025, č. j. 9 Azs 4/2025-45). Samotné osvobození projednávané věci *ex lege* bez dalšího neznamena, že účastník splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, jakožto první podmínku pro ustanovení zástupce (rozsudek NSS z 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011-46). I v takovém případě se splnění první podmínky zkoumá, což městský soud ve věci stěžovatelky správně učinil.

[15] Navrhovatel, který žádá soud o osvobození od soudních poplatků, musí především tvrdit a osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené podmínky (usnesení NSS z 29. 1. 2025, č. j. 6 As 289/2024-11, bod 4). Navrhovatel v tomto ohledu nese břemeno tvrzení a břemeno důkazní (usnesení rozšířeného senátu NSS z 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, bod 20, či usnesení NSS z 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). Je tedy na něm, aby konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a současně doložil listiny prokazující nemajetnost. Pouhé tvrzení o nemajetnosti není dostatečné. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud jeho výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (rozsudky NSS z 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003-54, č. 311/2004 Sb. NSS, a usnesení č. j. 7 Azs 343/2004-50). Neúplnost či nevěrohodnost tvrzení účastníka ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje vyhovění žádosti (rozsudek NSS z 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009-88, č. 1962/2010 Sb. NSS). Pro posouzení majetkových poměrů žadatele je třeba zohlednit nejen výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale také jeho možnost opatřit si tyto prostředky. Rozhodnutí o žádosti musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat své právo (např. rozsudek NSS z 15. 7. 2015, č. j. 1 As 50/2015-21, bod 14).

[16] Stěžovatelka přes výzvu městského soudu k doplnění jejího prohlášení o majetkových poměrech nedoložila, jaké skutečně jsou. Tvrzení, že mají s manželem nespécifikované a nevyčíslené úspory je nedostatečné.

[17] V projednávané věci nebyl dán důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Kasační stížnost se nedotýká právních otázek, které dosud nebyly judikaturou NSS řešeny, netýká se ani právních otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně; není přijatelná ani pro potřebu učinit judikatorní odklon a městský soud se nedopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotné právního postavení stěžovatelky.

[18] Na okraj NSS dodává, že se zabýval pouze neustanovením zástupce, nikoliv již zamítnutím návrhu na osvobození od soudních poplatků městským soudem. Jak již správně uvedl tento soud, stěžovatelka je od soudního poplatku ze zákona osvobozena. Proti tomuto závěru v kasační stížnosti nijak nebrojí, ačkoliv ho formálně napadá. NSS tak neměl žádnou argumentaci k vypořádání.

[19] Závěrem kasační soud uvádí, že rozhodl ve věci samé bez zbytečného odkladu poté, co provedl všechny nezbytné procesní úkony. Z tohoto důvodu nerozhodoval samostatně o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[21] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. května 2025

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu